

Sygn. akt I PK 115/19

POSTANOWIENIE

Dnia 26 maja 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Leszek Bielecki

w sprawie z powództwa M.P.
przeciwko „C.” Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w Ł.
o ryczałt za noclegi,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 26 maja 2020 r.,
skargi kasacyjnej powoda od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i
Ubezpieczeń Społecznych w Ł.
z dnia 21 lutego 2019 r., sygn. akt VIII Pa [...],

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 21 lutego 2019 r., sygn. akt VIII Pa [...] Sąd Okręgowy w Ł. zmienił zaskarżony wyrok Sądu Rejonowego w Ł. z dnia 3 lutego 2016 r., sygn. akt X P [...] w punkcie 1 litery od „g” do „o” zasadzając od pozwanego „C.” sp. z o.o. określone kwoty na rzecz powoda, tj. M.P., oddalił apelację w pozostałej części oraz zniósł wzajemnie koszty postępowania, jak również zobowiązał powoda do zwrotu na rzecz pozwanego kwotę 18.079,64 zł tytułem zwrotu wyegzekwowanego świadczenia z ustawowymi odsetkami od poszczególnych terminów płatności, ustalonych w zaskarżonym wyroku. Wyrokiem bowiem Sąd Rejonowy zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 44.809,97 zł tytułem ryczałtów za noclegi za okres od maja 2012 r. do lipca 2013 r. wraz z ustawowymi odsetkami, umorzył postępowanie w zakresie kwoty 142,73 zł należności za maj 2012 r., oddalił

powództwo w pozostałym zakresie, zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 1.800,00 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania procesowego, nakazał pobrać od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa 2.241 zł tytułem nieuiszczonej opłaty od pozwu oraz nadał wyrokowi w pkt. 1 rygor natychmiastowej wykonalności do kwoty 2.075,00 zł.

Rozpoznając odwołanie strony powodowej, Sąd Pierwszej Instancji dokonał ustalenia stanu faktycznego w zakresie łączącego strony stosunku pracy oraz w sprawie ryczału za noclegi, a także w tym zakresie dokonał oceny dowodów w przedmiotowej sprawie. W związku z powyższym, zdaniem Sądu Rejonowego powództwo w zasadniczej części podlegało uwzględnieniu. Sąd Okręgowy oddalił apelację pozwanego oraz zasądził od pozwanego kwotę 1.800,00 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania procesowego za drugą Instancję. Sąd Okręgowy podzielił ocenę Sadu pierwszej Instancji, że podstawę roszczenia powoda stanowi art. 2 pkt 8 i art. 21a ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o czasie pracy kierowców w związku z art. 77⁵ § 3-5 ustawy Kodeks pracy. Oznaczało to, że przepisy wykonawcze zawarte w rozporządzeniach z 2002 r. i z 2013 r. ustalają minimalny standard wszystkich świadczeń z tytułu podróży służbowych, które w układzie zbiorowym pracy, regulaminie wynagradzania albo w umowie o pracę mogą być regulowane korzystniej dla pracownika. Zdaniem sądu drugiej Instancji, zmiana regulaminu wynagradzania przewidująca dla powoda mniej korzystne warunki płacy powinna zostać dokonana w drodze wypowiedzenia zmieniającego. Skoro pracodawca tego nie uczynił, powoda obowiązywały przez cały okres zatrudnienia wcześniejsze ustalenia stron umowy o pracę w zakresie wysokości diety. Pozwany nie wykazał bowiem by powód został poinformowany, iż dieta obejmuje ryczałt z tytułu noclegów oraz aby został zapoznany z odpowiednim zarządzeniem i regulaminem wynagradzania, ustalającymi zryczałtowany koszt noclegu na kwotę 10 euro, co automatycznie obniżało o tę kwotę dotychczasową wysokość diety. Skoro, zatem strony skonkretyzowały w kolejnych umowach o pracę i obowiązującym od dnia 8 listopada 2012 r. regulaminie wynagradzania, że kwota 40 euro, a następnie 45 euro stanowi tylko dietę pokrywającą koszty wyżywienia, to nie ma podstaw, aby objąć nią również ryczały za noclegi. Sąd II Instancji stwierdził, że zapewnienie kierowcy samochodu ciężarowego odpoczynku nocnego

w kabinie tego samochodu podczas wykonywania przewozów w transporcie międzynarodowym nie stanowi zapewnienia bezpłatnego noclegu w rozumieniu § 9 ust. 4 rozporządzenia z 2002 r., zaś ryczałt za nocleg przysługuje pracownikowi niezależnie od rzeczywistego poniesienia przez niego kosztów z tego tytułu. Brak w regulaminie wynagradzania uregulowania kwestii ryczałtu z tytułu noclegów musi spowodować zastosowanie § 9 rozporządzenia z 2002 r. oraz § 8 rozporządzenia z 2013 r. W ocenie sadu odwoławczego, dochodzenie przez powoda roszczeń z tego tytułu nie stanowi nadużycia prawa w rozumieniu art. 8 Kodeksu pracy.

Skargą kasacyjną z dnia 19 września 2016 r. pozwany zaskarżył powyższy wyrok Sądu Okręgowego w całości.

Wyrokiem z dnia 1 marca 2018 r. Sąd Najwyższy uchylił zaskarżony wyrok i sprawę przekazał Sadowi Okręgowemu w Ł. do ponownego rozpoznania oraz orzeczenia o kosztach postępowania kasacyjnego. Sąd Najwyższy wskazał, że skarga kasacyjna okazała się uzasadniona ze względu na trafność zarzutu naruszenia art. 77⁵ § 3 i 4 k.p.c. w związku z § 9 ust. 1 i 4 rozporządzenia z 2002 r. oraz § 8 ust. 1 i 3 rozporządzenia z 2013 r. w związku z art. 77⁵ § 2 k.p.c.

W toku ponownej apelacji, pełnomocnik pozwanego poparł apelację i wniósł o zasądzenie kwoty wyegzekwowanej od pozwanego na rzecz powoda w wysokości 64.364,23 zł oraz o zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego za obie instancje, zaś pełnomocnik powoda wniósł o oddalenie apelacji w całości, zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kosztów postępowania apelacyjnego oraz o oddalenie wniosku pozwanego o zwrot wyegzekwowanego świadczenia w kwocie 64.364,23 zł.

W wyroku z dnia 21 lutego 2019 r., sygn. akt VIII Pa [...] Sąd Okręgowy w Ł. wskazał na wzajemne relacje pomiędzy przepisem art. 2 ust. 7 k.p., a dawnym art. 21a ustawy o czasie pracy kierowców oraz przepisem art. 77⁵ § 1 k.p. W uzasadnieniu wyroku Sąd Okręgowy stwierdził, że wprowadzie obowiązująca powoda, od daty 8 listopada 2012 r. stawka była dla niego mniej korzystna, ponieważ obniżała mu przyznaną stawkę 45 euro diety, do 30 euro, to jednak w ocenie sadu pracodawca nie był zobligowany do wypowiedzenia dotychczasowych warunków umowy o pracę (nadto regulacje dotyczące ryczałtów za noclegi były w istocie korzystniejsze dla powoda, bowiem od momentu wprowadzenia regulaminu

z 8 listopada 2012 r. takie regulacje nie istniały). Koszty podróży służbowej, czyli diety i ryczałty noclegowe są odrębne rodzajowo od wynagrodzenia za pracę i zmiana ich wysokości nie obliuguje pracodawcy do ich wypowiedzenia. Świadczenia te stanowią koszty pracy i dlatego obciążają pracodawcę. Nie stanowią jednak wynagrodzenia za pracę, zatem nie potrąca się ich z wynagrodzeniem, lecz tylko rozlicza w ramach tego samego rodzajowo świadczenia związanego z podróżą.

Powyższy wyrok zaskarżył w pkt I, III i IV skargą kasacyjną pełnomocnik strony powodowej, zarzucając naruszenie przepisów postępowania mających istotny wpływ na wynik sprawy, czyli art. 378 k.p.c. i art. 382 k.p.c. poprzez nierozpoznanie sprawy w granicach zaskarżenia, art. 328 § 2 k.p.c. w zw. z art. 391§1 k.p.c. w zw. Z art. 387 § 2¹ k. zarzucił naruszenie prawa materialnego, czyli art. .p.c. poprzez brak w uzasadnieniu przedstawienia podstawy faktycznej oraz wyjaśnienia podstawy prawnej wyroku, art. 381 k.p.c., art. 236 k.p.c. i art. 207 § 3 k.p.c. w zw. Z art. 391 § 1 k.p.c. poprzez pominięcie wniosków dowodowych powoda. Ponadto pełnomocnik powoda zarzucił naruszenie prawa materialnego, czyli art. 241¹³ § 2 k.p. w zw. z art. 77² § 5 k.p. poprzez ich błędną wykładnię i przyjęcie, że zmiany regulaminu wynagradzania pogarszające warunki pracy powoda w zakresie kosztów podróży nie wymagają wypowiedzenia zmieniającego dla ich skuteczności, art. 241¹³ § 2 k.p. w zw. z art. 77² § 5 k.p. poprzez ich błędną wykładnię i przyjęcie, że w sytuacji kiedy w regulaminie wynagradzania w chwili podpisywania przez pracownika umowy o pracę nie było postanowień dotyczących ryczałtów za noclegi i ryczałty były wypłacane według stawek wynikających z rozporządzenia, zmiana regulaminu wynagradzania wprowadzająca stawki ryczałtu za nocleg w wysokości niższej aniżeli stawki określone w rozporządzeniu nie wymaga wypowiedzenia zmieniającego ani porozumienia zmieniającego dla swej skuteczności, podczas gdy stawki rozporządzeniowe ryczałtu za nocleg obowiązujące pracownika przed zmianą regulaminu były warunkami jego umowy o pracę, stąd ich pogorszenie (obniżenie) wymaga wypowiedzenia zmieniającego. Skarga zarzuca również naruszenie art. 5 k.p. oraz art. 2 pkt 7 i art. 4 ustawy o czasie pracy kierowców w zw. z art. 77⁵ § 1, 2, 3 i 5 k.p. w zw. z § 9 ust. 1, 2 i 4 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z 2002 r. w sprawie wysokości oraz warunków ustalania należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu

w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej i § 16 ust. 1, 2 podobnego rozporządzenia z dnia 29 stycznia 2013 r. poprzez ich niezastosowanie do okresu od dnia 8 listopada 2012 r. do dnia 31 sierpnia 2013 r. i odmowę zasądzenia na rzecz powoda ryczałtów za noclegi w wysokości wynikającej z załączników do tych rozporządzeń w tym okresie, wskutek uznania, że obowiązującymi powoda stawkami były te wynikające ze zmienionego regulaminu wynagradzania, podczas gdy zmienione postanowienia regulaminu wynagradzania nie zostały skutecznie wprowadzone wobec powoda, a w konsekwencji brak było wewnątrzzakładowej regulacji ryczałtów za noclegi. Ponadto pełnomocnik zarzuca naruszenie art. 322 k.p.c., art. 411 pkt 2 k.c. w zw. z art. 300 k.p. i art. 409 k.c. w zw. z art. 300 k.p. poprzez ich niezastosowanie w sprawie.

Pełnomocnik wniósł o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania z uwagi na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia wstępnego, a mianowicie, czy w sytuacji, gdy pracodawca, u którego w chwili zawierania z danym pracownikiem umowy o pracę obowiązywał regulamin wynagradzania, który jednak nie regulował warunków i wysokości należności z tytułu podróży służbowych, w szczególności należności z tytułu noclegu i w konsekwencji do ustalenia tychże należności zastosowanie znajdowały przepisy powszechnie obowiązujące, w szczególności przepisy rozporządzeń wykonawczych wydanych na podstawie art. 77⁵ § 2 k.p., następnie dokonuje zmiany regulaminu wynagradzania poprzez wprowadzenie do niego postanowień regulujących warunki i wysokość należności z tytułu podróży służbowych, w szczególności należności z tytułu noclegu, które są mniej korzystne aniżeli warunki wynikające z przepisów rozporządzeń wykonawczych, jest zobowiązany, dla ich skuteczności wobec danego pracownika, do złożenia temu pracownikowi w tym zakresie wypowiedzenia zmieniającego lub zawarcia z nim porozumienia zmieniającego, tj. czy ma wówczas zastosowanie art. 241¹³ § 2 k.p. w zw. z art. 77² § 5 k.p., czy też dla skuteczności tych zmian wobec danego pracownika wystarczające jest podanie zmiany regulaminu wynagradzania do wiadomości pracownika w sposób zwyczajowo przyjęty, tj. zastosowanie wyłącznie art. 77² § 6 k.p.

W uzasadnieniu skargi kasacyjnej pełnomocnik twierdzi, że ww. zagadnienie jest bez wątpienia zagadnieniem nowym i dotąd nie rozwiązany jednoznacznie w orzecznictwie, którego rozstrzygnięcie może przyczynić się do rozwoju prawa. Pełnomocnik wskazuje, że pojawiające się wątpliwości w niniejszej sprawie należy wiązać z uchwałą z dnia 26 października 2017 r. Składu Siedmiu Sędziów Sądu Najwyższego, sygn. akt III PZP 2/17, którą to uchwałą Sąd Najwyższy zmienił stanowisko w sprawie zwrotu kosztów noclegu pracownika.

W oparciu o te zarzuty, pełnomocnik wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w zaskarżonej części i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Ł. przy uwzględnieniu kosztów postępowania kasacyjnego, ewentualnie na podstawie art. 398¹⁶ k.p.c. pełnomocnik wnosi o zmianę wyroku w zaskarżonej części, oddalenie apelacji pozwanego w całości oraz oddalenie żądania zwrotu wyegzekwowanego świadczenia w całości, w przypadku uznania podstaw skargi kasacyjnej z art. 398³ § 1 pkt 2 k.p.c. Ponadto pełnomocnik wnosi o zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kosztów postępowania kasacyjnego wedle norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, jeżeli istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, jeżeli zachodzi nieważność postępowania lub jeżeli skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Jeśli wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, wskazuje na oczywistą zasadność skargi, to w jego uzasadnieniu powinny się znaleźć odpowiednie wywody potwierdzające tę okoliczność. Skarga jest bowiem oczywiście uzasadniona, jeżeli zaskarżone nią orzeczenie zapadło wskutek oczywistego naruszenia prawa, zaś oczywiste naruszenie prawa powinno być rozumiane jako widoczna, bez potrzeby dokonywania pogłębionej analizy jurydycznej, sprzeczność wykładni lub stosowania prawa z jego brzmieniem albo powszechnie przyjętymi regułami interpretacji (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 26 lutego

2001 r., I PKN 15/01, OSNAPiUS 2002 nr 20, poz. 494 oraz z dnia 17 października 2001 r., I PKN 157/01, OSNP 2003 nr 18, poz. 437). Powołanie się przez autora skargi kasacyjnej na przesłankę zawartą w art. 398⁴ § 2 pkt 1 i art. 398⁹ § 1 pkt 1-3 k.p.c. zobowiązuje go zatem do przedstawienia wyводу prawnego zmierzającego do wykazania wystąpienia w sprawie istotnego zagadnienia prawnego. Przedstawienie okoliczności uzasadniających rozpoznanie skargi kasacyjnej ze względu na przesłankę istotnego zagadnienia prawnego polega na sformułowaniu tego zagadnienia i wskazaniu argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen. Musi przy tym chodzić o zagadnienie nowe, dotychczas nierozpatrywane w judykaturze, które zarazem ma znaczenie dla rozpoznania wniesionej skargi kasacyjnej (postanowienie Sądu Najwyższego wydane w dniu 19 kwietnia 2018 r., I CSK 709/17, LEX nr 2486162). Innymi słowy, jeżeli skarżący powołuje się na oczywistą zasadność skargi, to powinien zawrzeć w niej wywód prawny, z którego ta oczywista zasadność będzie wynikała. Ma to być przy tym zasadność łatwo dostrzegalna już nawet przy pobieżnej lekturze skargi (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 7 maja 2010 r., V CSK 459/09, LEX nr 602638). W kontekście wskazywanej przez Pełnomocnika wnioskodawcy oczywistej zasadności skargi kasacyjnej należy przede wszystkim zauważyć, że uzasadnienie skargi kasacyjnej w istocie zmierza do zakwestionowania oceny prawnej poczynionych w sprawie ustaleń faktycznych oraz dowodów. Natomiast stosownie do postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 2 marca 2012 r., III PK 73/11, w razie wskazania tej przesłanki przedsądu, jaką jest oczywista zasadność skargi kasacyjnej, należy w motywach wniosku zawrzeć wywód prawny wyjaśniający, w czym wyraża się owa oczywistość i przedstawić argumenty na poparcie tego twierdzenia. Przesłanką przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania nie jest oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu nie prowadzi wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. W sytuacji, gdy skarga kasacyjna ogranicza się tylko do zarzutów dotyczących ustalenia faktów lub oceny dowodów, nie wskazując na inne naruszenia prawa, jest ona niedopuszczalna jako nieoparta na ustawowej podstawie.

Stosownie zaś do postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 19 lutego 2014 r., I PK 266/13 skarga kasacyjna ze względu na szczególną podstawę przysądu z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. zostaje przyjęta do rozpoznania tylko wtedy, gdy wniosek samodzielnie wskazuje i wykazuje naruszenie konkretnych przepisów prawa procesowego lub materialnego, które bez wątpliwości prowadzi do stwierdzenia, że wyrok jest oczywiście wadliwy i dlatego skarga powinna zostać przyjęta do rozpoznania.

Ponadto, co najistotniejsze w sprawie zostało wydane uprzednio, a powołane już wyżej orzeczenie Sądu Najwyższego z dnia 1 marca 2018 r., sygn. akt I PK 331/16, gdzie Sąd wskazał, że stosownie do uchwały siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 26 października 2017 r., sygn. akt III PZP 2/17, w układzie zbiorowym pracy, regulaminie wynagradzania lub umowie o pracę dopuszczalne jest ukształtowanie należności z tytułu noclegu (ryczałtu za nocleg) w sposób mniej korzystny niż to wynika z rozporządzenia wykonawczego wydanego na podstawie art. 77⁵ § 4 k.p. Nadto, Sąd Najwyższy przyznał, że postanowienie regulaminu wynagradzania wprowadzające z dniem 8 listopada 2012 r. ryczałt za nocleg w wysokości określonej zarządzeniem nr 7, wcześniej nieustalony w regulaminie i nieumówiony przez strony, nie było dla powoda niekorzystne w rozumieniu art. 241¹³ w związku z art. 77² § 5 k.p., a tym samym nie wymagało dokonania wypowiedzenia ani zawarcia porozumienia zmieniającego (por. także wyrok Sądu Najwyższego z dnia 19 grudnia 2017 r., I PK 317/16, LEX nr 2473798). Zatem w sprawie nie występuje istotne zagadnienie prawne do rozstrzygnięcia, nie jest to bowiem zagadnienie nowe, dotychczas nierozpatrywane w judykaturze, które zarazem ma znaczenie dla rozpoznania wniesionej skargi kasacyjnej.

Wobec powyższego, Sąd Najwyższy, podzielając orzeczenie Sądu Najwyższego z dnia 19 grudnia 2017 r., sygn. akt I PK 317/16, w oparciu o podstawę prawną z art. 398⁹ § 2 k.p.c., odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.